

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 6. Vtrum Reliquiæ sint adorandæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Corpus Christi Adoratur Latria.

Corpus autem Christi dicitur adorari latria; quia inseparabiliter unitum est diuinitati Verbi, à quo sustentatur tamquam natura à supposito; & penetratur, sicut ferrum igne; ita ut fiat vnum suppositum & compositum, quod absolute est latria colendum. Quamuis quod ad rem ipsam attinet, cultus latria solum per accidens ipsum corpus attingat.

46 Imagines non sunt capaces Orations.

Dico Quartò, Imagines non sunt capaces orationis, sacrificij, oblationis, vel laudis, eo modo, quo adorationis. Ratio est, Quia hi actus externi non diriguntur ad imagines, ut per ipsas oremus, aut sacrificemus, aut exemplar laudemus. Nemo enim petit aliquid per imaginem, ut quæ nihil intelligat; nec illi sacrificat, quia sacrificium est testificatio diuinitatis & principatus rerum omnium. Oblatio etiam proprie non fit imagini; sed ministris Ecclesie in honorem Dei, vel ipsi Deo, aut Sanctis. Nec obstat, quod Synodus Septima act. 7. ait, Merito nos ad imagines reuerenter accedere oblationibus suisuam & luminarium; quia, etsi oblatio respectu imaginis non habeat rationem oblationis, habet tamen rationem simplicis adorationis. Communiori tamen significatione oblatio rectè dicitur fieri imaginibus. De Laude, Satis per se constat, solum exemplar laudari.

Nec Sacrificij.

Nec Oblationis.

Nec Laudis.

Dices, Ecclesia in festo Inventionis S. Crucis canit: O Crux aue spes vnica. Auge pijs iustitiam, resque dona veniam. Item: Sola digna tu fuisti, ferre scilicet pretium: hic ad Crucem oratio & laus dirigitur.

Respondet, Crux in priore loco accipitur per Metonymiam, pro Crucifixo quem continuit. In altero tribuitur ei persona per Prosopopœiam figuram Rhetoricam. Et sic omnis ista laus redundat in Crucifixum; eiusque proprie est laus tota.

ARTICVLVS IV.

Vtrum Crux Christi sit adoranda?

ARTICVLVS VI.

Vtrum Reliquia sint adoranda?

47 Crux dupliciter consideratur.

Notandum, Crucem Domini dupliciter considerari. Primò, Ut est signum Christi crucifixi. Et sic est eadem ratio Crucis, & aliarum Christi Imaginum. Secundò, Ut tetigit Christi corpus, & fuit instrumentum nostre salutis; qualis est ea, in qua pependit. Similiter clauis, lancea, corona &c. Et sic est eadem ratio Crucis, & Reliquiarum. Restat ergo, ut videamus:

Reliquia, quid.

Vtrum Reliquia Christi & Sanctorum sint veneranda & honoranda. Nomine Reliquiarum intelliguntur non solum corpus & ossa; sed etiam crines, vestes, instrumenta suppliciorum, & alia quæ Christus & Sancti suo vsu veluti consecraverunt.

Rerum hostes,

Hostes Reliquiarum primi fuerunt Iudæi, & Samaritani, qui omnia corpora censebant immunda. Deinde Gnostici, qui dicebant Martyres non rectè facere, quod se propter Christi confessionem morti exponerent. Contra quos Tertullianus scripsit suum Scorpiaicum. Hinc enim sequebatur, eorum Reliquias non esse honorandas. Expressius autem cultum Reliquiarum oppugna-

runt: Primò, Eunomius. Deinde, Vigilantius, teste Hieronymo libro, contra Vigilantium. Postea Leo Isauricus Anno 730. & Claudius Taurinensis Anno 825. teste Iona in suo libello. Deinde, Anno 1370. Wiclef apud Waldensem tom. 3. cap. 135. & 164. Postremò, omnes hæretici nostri temporis: qui etiam dicunt Vigilantium bene scripsisse contra Reliquias; & D. Hieronymum ab ipso superatum, tantum conuictis agere potuisse.

Dico Primò; Reliquia Christi & Sanctorum sunt retinenda, & debito honore colenda. Est euidentis ratione naturali, supposita cognitione excellentia illorum. Et est definita in VII. Synodo act. 7. vbi Concilium iubet deponi Clericum, & excommunicari laicum, qui Reliquias contemnit. Et actio. 3. Vocat Reliquias fontes salutaris, quibus Deus multa beneficia hominibus præstat. Similia habemus in antiquissimo Concilio Gangrensi anno 324. in Paphlagonia, can. vltimo. Et Carthaginensi V. can. 14. Denique in Tridentino sess. 25.

Probatur Primò, ex Scripturis. Exodi 13. Moyses honorat ossa S. Ioseph, transferens ea ex Aegypto, iuxta ipsius prophetiam. Vnde Eccl. 49. v. 18. Ossa ipsius post mortem prophetaisse dicuntur. Deuter. vltimo corpus Moysis sepelitur à Deo, ut vult Hieronymus contra Vigilantium. Vel, quod in idem redit, ab Angelis; ut vult Epiphanius hæres. 9. nam omnes Dei apparitiones in veteri testamento factæ sunt Angelorum ministerio.

Isaia 11. v. 11. In eum Gentes sperabunt, & erit sepulchrum eius gloriosum: vbi Propheta prædicit sepulchrum Domini fore apud Gentes summæ venerationi; ut exponit D. Hieronymus, epist. 17. ad Marcellam.

4. Reg. 13. Deus corpus Elisei miraculo honorauit excitato mortuo qui illud contigerat.

Ecclesiastici 49. v. 12. Duodecim Prophetarum ossa pullulent de loco suo. Nam corroborauerunt Iacob, & redemerunt se in fide virtutis; id est, reuiuiscant in hominum memoria & veneratione. Matthæi 9. Mulier hæmorrhoißa cum summâ veneratione tangit simbriam Domini, & curatur.

Acto. 19. Fideles venerabundi tangunt sudaria & semicinctia Pauli, & curantur.

Secundò, Ex vsu omnium Ecclesiarum. Nulla enim sunt Christianorum templa, vel altaria, in quibus ab initio non fuerunt Reliquia Sanctorum. Imò in Concilio Carthaginensi V. cap. 14. præcipitur, ut nulla altaria, vel memoria Martyrum dedicentur, nisi vbi aliqua sunt Martyrum Reliquia, ne populus aliqua superstitione teneatur, nepe si colat tamquàm Martyris sepulchrum, vbi non est Martyris corpus. Vnde reliquie sub altari ponuntur, sicut anime Martyrum sunt sub altari, Apoc. 6. ut insinuat Augustinus sermone 11. de Sanctis.

Tertiò Probatur testimonio omnium Patrum. Fatentur quidem id hæretici, sed dicunt eos contra mentem ita scripsisse, eò quod non possent huic morbo mederi; vel certè vi consuetudinis popularis, tamquam æstu in hunc errorem abreptos. Sed hoc nimis aperte est falsum & impiu.

Athanasius in vita S. Antonij, maximi facit vestem Antonij sibi legatam, per eam recordans imaginem sanctitatis eius. Antonius summè venerabatur vestem S. Pauli Eremitæ: ex folijs palmarum. Basilus in Psalmum 115. ait: Corpora apud Iudeos tactu contaminabant; sed ossa Martyrum tactu sanctificant per gratiam qua illis insidet. Cyrillus Hierosol. Catecheci 18.

48 Essi colenda: est de fide.

Exempla Scripturae.

Ossa Ioseph.

Sepulchrum Moysis.

Sepulchrum Messia.

Corpus Elisei.

Ossa 12. Prophetarum.

Hæmorrhoißa.

Act. 19.

Vsu omnium Ecclesiarum.

Cur Reliquia Martyrum ponantur sub altari.

Testimonia Patrum.

Athanasij.

S. Antonij.

Basilij.

Cyrilli.

chei 18. corporibus Sanctorum dicit inesse virtutem quandam & potentiam, & ideo etiam honoranda; non tantum animas: idque probat ex corpore Elisei. Ambrosius ferm. 93. de Sanctis Nazario & Celso, causas adfert sex vel septem cur honorentur. Hieronymus ex professo agit contra Vigilantiū, qui id negabat. Chrysostr. hom. 66. ad populum, item libro quod Christus sit Deus, dicit; Constantinopolis Reges magnam gratiam putant si fiant piscatorum ofitarij: quia scilicet particula quadam corporis S. Petri ibi est. Et ibidem ait; Roma, quae urbs est regalissima, relictis omnibus, ad sepulchra piscatoris ac pellionis currunt Reges, Praesides, Milites. Vide Damasenum lib. 4. c. 16. fusè de veneratione Reliquiarum. Gregorius Turonensem de gloria Martyrum. Vide quoque Alanum Copum Dialogo 3. cap. 12. & seqq. vbi etiam fraudes Centuriatorum detegit. Et Bellarminum in Controversijs.

Ambros.

Hieron.

Chrysostr.

Damas. Gregor. Turon.

Miracula

Reclar.

Eorum vilitas & praesentia

Quartò, Probari potest ex miraculis ad Sanctorum Reliquias factis, quibus plenae sunt Ecclesiasticae historiae. Vide D. Aug. l. 22. De ciuit. c. 8. vbi dicit tot miracula breui tempore facta ad reliquias sancti Stephani, vt multi libri scribendi sint, si omnia referri debeant. Praeterea ex reuelationibus per quas Deus latentes reliquias, ad Sanctorum honorem, & vtilitatem hominum detexit: vti, SS. Geruasij & Protasij corpora detexit S. Ambrosius; S. Stephani, Gamalielis, Nicodemi & Abibonis, Luciano Presbytero; vt refert Breuiarium Romanum.

Quintò Ratione. Primò, Quia Reliquiae Sanctorum magis imprimunt nobis eorum memoriā, quam imagines; vnde nos excitant ad eorum amorem, imitationem, societatis desiderium, &c: ergo vel ob hanc causam veneratione sunt dignissimae. Secundò, Quia fuerunt domicilia & instrumenta animarum Sanctorum, & futura sunt templa spirituum Beatorum, sole splendoria: vnde ab ipso Deo, & ab Angelis perpetuò in honore habebuntur. Tertiò, Quia sunt instrumenta, per quae Deus mira operatur, & in nobis multiplicia beneficia praestat: Deus enim, vt Chrysostr. ait hom. de S. Babyla, nihil ferè vtilius nobis reliquit ad salutē Sanctorum Reliquijs; nempe post Sacramenta. Et haec est causa, cur à Diabolo & eis ministris tantopere oppugnentur. Has rationes D. Ambrosius ferm. 93. de Sanctis Nazario & Celso in fine sic complexus est: Quod si dicas mihi, quid honoras in carne tam resoluta atque consumpta? Honoro in carne Martyris exceptas pro Christi nomine cicatrices. Honoro videntis memoriam perennitate virtutis. Honoro per confessionem Domini sacratos cineres. Honoro in cineribus semina eternitatis. Honoro corpus quod mihi Dominum ostendit diligere, quod me propter Dominum docuit mortem non timere, quod reuerentur demones, quod regnabit cum Christo &c.

Dico Secundò, Reliquiae non sunt per se venerandae, seiunctae ab ijs, quorum sunt; sed quatenus apprehenduntur quodammodo coniunctae; eo profus modo, quo dictum est de imaginibus. Ita D. Thom. cum Caietano hoc loco. Capreolus, Maior & Almainus in 3. dist. 9. Thom. Waldensis tom. 3. cap. 120. Ratio est, Quia Reliquiae sunt res inanimatae, quae non sunt capaces honoris aut contumeliae secundum se; sed quatenus exci-

tant memoriam eorum, quorum sunt, qui apprehenduntur tamquam praesentes & coniuncti: vnde nascitur erga ipsos affectus seruitutis & submissio- nis, qui exprimitur osculo vel alia simili nota externa Reliquijs delata. Hinc Damascenus lib. 4. de Fide cap. 12. Omnia, quae Deo dicata sunt, atque consecrata, ita adoramus, vt cultum & venerationem ad Deum referamus. Et in VII. Synodo act. 4. inquit Leontius: Magno & inexplicabili Christi amore, quò ascendit, vbi resedit, vbi apparuit, quod terigit, aut omniuo obumbravit; tanquam Dei locum colimus, & adoramus; non ipsam regionem aut lapides venerantes, sed eum qui in illis conuersatus est. Quod sic intellige, Non dirigi affectu seruitutis ad lapides, vel locum, sed notam externam adorationis.

Hinc sequitur Christi Praepitium in terra relictum, & guttulas sanguinis, non esse aliter latria colendas, quam Crucem Christi, aut imagines, scilicet, non per se, sed per accidens; non latria in spiritu, sed in nota externa. Et sic intellige D. Thomam hoc art. 4. & 6.

Aduertendū tamen, Quod sicut Christus praesens maiorem excitat in nobis venerationem & affectum seruitutis, quam solū praesens per imaginem, aut reliquias: ita, quo aliquid pluribus modis ipsi coniunctum est, eo maiorem quoque venerationem excitat: qualia sunt, Vera Crux eius, quae representat illum tamquam imago, & realiter attingit, & sanguine eius fuit aspersa; & Praepitium eius, quod fuit pars ipsius. Ratio est, Quia, quò quid maiorem coniunctionem habuit cum illo; eo efficacius & vehementius facit nos illum apprehendere; vnde nascitur affectus interior, & nota externa demissior: adoratio tamen semper est eiusdem speciei.

Sed Obijciunt Haeretici Primò. Lucae 11. v. 47. *50*
Va vobis, qui aedificatis monumenta Prophetarum: Partes autem vestri occiderunt illos, profecto testificamini, quòd consentitis operibus Patrum vestrorum; quia ipsi quidem occiderunt; vos autem aedificatis eorum sepulchra.

Respondeo; Euidens est, non consentire Tyranno, si quis ad honorem Martyris, à Tyranno occisi, sepulchrum excitet: vt patet ex ijs, qui curarunt sepulturam Domini, & S. Stephani. Et confirmatur; Quia si hoc esset signum consensus cum Tyranno, vel vilo modo superstitiosum, vt volunt haeretici; non reprehenderentur Scribae & Pharisei à Domino de hypocrisis, quòd sub tali opere pessimum animum suū tegerent. Nam hypocrisis non est, nisi quando mens mala tegitur sub opere externo, quod per se pium est. Erat ergo hoc opus pium, ac proinde non erat per se signum consensus homicidij; poterat tamen esse per accidens. Nam cum ipsi persequerentur eos, qui Prophetas erant maiores, vt Ioannem Baptistam, Apostolos, & Dominum Prophetarum, conuincabantur exstruere monumenta Prophetarum, non vt illos honorarent, sed potius vt homicidalem animum suum tali obtentu contegerent. Vide Ambros. & Hieronym. in hunc locum.

Obijcitur Secundò, Ad Coloss. c. 2. v. 23. *51*
damnatae εἰδωλοθρησκείαι, id est, cultum arbitrariū. Atqui cultus Reliquiarum est arbitrarius, quia non habetur in Scripturis. Respondeo Primò, Etsi in Scripturis nō habeatur praecipuum de hoc cultu; extant tamen eius exempla supra dicta. Respondeo Secundò, Apostolus per εἰδωλοθρησκείαι intelligit cultum superstitiosum, quasi dicas, cultum solū

Praepitium & sanguis Christi his relictus.

Quod quid Deo & Sanctis coniunctus, eo est venerabilis.

1. Obiectio haeretico-rum. Ex Luca 11. de aedificatione Monumentorum.

Solutio.

2. Obiectio ex c. 2. ad Coloss. de cultu arbitrario.

Solutio.

solâ voluntate & humano spiritu inductû. Atqui cultus reliquiarum non est superstitiosus, nec humano spiritu inuentus; sed diuinitus Ecclesiæ inspiratus: nam est cultus exemplarium.

52. Obijcitur Tertio, Concilium Elibertinum siue Eliberitanum can. 34. Vetat ne cerei per diem accendatur in cœmeterijs. Ratio additur: *Inquietandi enim spiritus Sanctorum non sunt.*

Respondet; Concilium vetat illam ceremoniam; quia fiebat tunc ex quodam errore gentilitio: putabant enim Gentiles corpora illa adhuc aliquid sentire, & tali luce recreari. Quod autem addit, *Inquietandi spiritus Sanctorum non sunt*: Sic intellige, non quod verè inquietentur; sed quod displiceat spiritibus Sanctorum talis error. Quomodo ad Ephes. 4. Spiritus sanctus dicitur nostris malis operibus contristari. Alij per spiritus Sanctorum intelligunt mentes fidelium viuentium, qui offenduntur tali ceremoniâ, vel etiam scandalizantur.

53. Obijcitur Quarto, In Reliquijs Sanctorum nihil manet præter materiam, & fortè aliquot accidentia, vt quantitas, color &c. sed hæc non sufficiunt vt Reliquiæ possint honorari, alioquin etiâ vermes ex Reliquijs ortos venerari deberemus.

Respondet, Reliquiæ debent manere sub forma & accidentibus. vt secundum communem hominum æstimationem censeantur manere eadem, & pertinere ad illum Sanctum, v. g. vt censeantur esse corpus, vel os, vel caro, vel pars corporis, vel vestis &c. illius Sancti. Quod non fit quando multè intercesserunt mutationes. Deinde in omni cultu cauendum ne vlla indecentia miscetur: vt, si Reliquiæ conuersæ sint in vermes; tunc enim vermes videremur venerari. Vide Henricum Quodlib. 10. quæst. 7. de hac re valdè subtiliter differentem.

54. Obijcitur Quinto, Crux, Clauis, Spinæ &c. Christo dolorem attulerunt & ignominiam: ergo sunt potiùs execranda, quàm honoranda. Filius enim non honorat patibulum, in quo suspensus fuit parens.

Respondet, Non solùm hæc dolorem & ignominiam, sed etiam gloriam, victoriam & triumphum Christo attulerunt; redemptionem autem & salutem nobis: & hac ratione à nobis honorantur: quomodo etiam de passione Christi, & morte gaudemus. Vnde & ipse Deus Crucem infinitis miraculis honorauit; & tempore Iudicij in cœlo Crucis imago sole splendidior apparebit, vt colligunt Patres ex illo Matth. 24. v. 30. *Tunc parebit signum Filij hominis in cœlo.* Filius etiam patibulum honoraret; si Pater pro salute publicâ illum liberè subijsser, & summum splendorem familiæ per hoc conciliaisset.

55. Obijcitur Sexto, Si Crux, Clauis, Spinæ sunt adoranda, quia Christi corpus attigerunt: ergo etiam labia Iudæ.

Respondet, Negando Consequentiam; Quia sunt pars hominis impij: vnde non possunt honorari, quin censeatur etiam impius honorari; nam honor propriè est personæ. Secus est de Cruce. Adde, Quod labia participant de culpâ, sicut instrumentum coniunctum & animatum: contractus enim, seu osculum illud, fuit peccatum etiam labiorum; sicut sunt peccata linguæ & gulæ. Contactus autem Crucis nullo modo peccatum fuit in Cruce.

Obijcitur Septimo, Si omnes Cruces sunt honorandæ, quia Christus Crucem suo cōtractu la-crauit: ergo etiam omnes clauis, omnes lanceæ, omnia spineta, omnia præsepia, omnes asini erunt adorandi, quia hæc similia sunt eis, quæ Dominus tetigit.

Respondet Negando Consequentiam: Omnes enim cruces venerandæ sunt, quia sunt imagines Christi crucifixi, & ad eum representandum sunt expressæ, ita vt alium vsum non habeant, saltem post edictum Constantini, qui in honorè Christi crucifixi, vetuit imposteros fontes crucifigi, teste Sozomeno lib. 1. hist. c. 8. At non omnia præsepia, nec omnes clauis, aut lanceæ, facta sunt ad Christi passionem representandam, sed ad alios vsus profanos: vnde iuxta communem sensum hominum non ingerunt Christi memoriam, nisi simul cum cruce pingantur.

Addo tamen, Si hæc à viro spiritali considerentur, quatenus hæc nobis Christi mysteria ingerunt, sic optimè posse adorari, modò absit scandalum. Imò omnis res mundi potest sic adorari, vt ad eam dirigatur nota submissionis, v. g. osculum, inclinatio corporis, amplexus, & similia, & in ea adoretur Creator, modò absit scandalum, & aliunde non sit aliquid indecori in notâ externâ. Ita docet expressè Leontius in VII. Syn. act. 4. Cū enim Deus sit in omnibus, per essentiâ & operatione realiter præfens, multò magis est coniunctus cuius creaturæ, quâ exemplar imagini: ergo optimè ibi tamquam sub tegumento latens, potest adorari, etiam per externam notam submissionis; quæ cū ad ipsam creaturam in executione dirigatur, etiam ipsa adorabitur latrâ per accidens, & in notâ externâ.

ARTICVLVS V.

Vtrum Mater Christi sit adoranda adoratione latrâ?

Respondetur, Non latrâ, sed hyperduliâ Christi Matrem adorandâ. Ratio est; Quia est creatura capax secundum se venerationis, habens excellentiam minorem diuinâ, sed maiorem quâ quæuis alia creatura, scil. quod sit Dei Mater.

Notandum est, B. Virginem dupliciter posse considerari. Primò, Quatenus ipsa in se nõ habet excellentiam adorabilem, sed vt coniuncta fuit Christo, sicut res aliæ quæ Christo cōiunctæ fuerunt: & sic adoratur latrâ per accidens; sicut dictum est de Cruce: nam in ipsa & per ipsam adoratur Christus, & effectus seruitutis immediatè in ipsum Christum dirigitur. Verùm hic modus nõ est vtitatus, ne ipsa per se latrâ coli videatur, cū per se sit capax venerationis. Vnde secundo modo consideratur, vt habens excellentiam Matris Dei, quæ moraliter spectata superat omnè excellentiâ Sanctorum. Nam ratione huius, est Domina totius creaturæ, habens singulare quoddam imperium in illam, debeturque illi maior gloria: & sic colitur hyperduliâ, vt rectè docet hic D. Thomas. Videtur autem hic actus specie distingui à duliâ Sanctorum, & ab hyperduliâ ipsi Virgini debitâ propter eximiam eius præ ceteris sanctitatem & gloriam. Nam dignitas Matris Dei videtur esse altioris ordinis, vtpote proximè attingens dignitatem vnionis hypostatice.

QVÆSTIO